

Praca i pieniądze

PRACA

Szukanie pracy

Pracy na danym terenie można szukać na wiele różnych sposobów. Na przykład w prywatnych agencjach zatrudnienia lub przeglądając ogłoszenia w lokalnej prasie. Instytucja [Jobcentre Plus](#) jest agencją rządową, oferującą bezpłatny serwis dla szukających pracy. Można przyjść do [miejscowego biura](#), [poszukać pracy w Internecie](#), lub zadzwonić do Jobseekers Direct na nr 0845 60 60 234.

Organizacja [Careers Scotland](#) oferuje informacje i porady, dotyczące umiejętności i kwalifikacji, dostępu do kursów, możliwości ich refundowania itd. Jest to serwis rządowy, bezpłatny i dostępny dla każdego, kto chce zaplanować swoją karierę zawodową, szkolenie i naukę.

Pozwolenia o pracę i rejestracja

Brytyjczycy, Szwajcarzy oraz obywatele państw należących do [European Economic Area \(EEA\)](#) nie potrzebują pozwolenia na pracę w Zjednoczonym Królestwie (UK). Obywatele 8 nowych państw członkowskich, które przyłączyły się do Unii Europejskiej w maju 2004 (Republiki Czeskiej, Estonii, Węgier, Łotwy, Litwy, Polski, Słowacji, Słowenii) muszą zarejestrować się w programie rejestracji pracowników - [Workers Registration Scheme](#).

Obywatele państw nie należących do EEA, muszą mieć odpowiednią wizę, uprawniającą ich do pracy na terenie UK. Serwis internetowy [Working in the UK](#) zawiera informacje, dotyczące różnych możliwości, dostępnych dla cudzoziemców, którzy chcą pracować w UK.

Osoby **szukające azylu** muszą wystąpić do Home Office o pozwolenia na pracę. Jest ono zwykle przyznawane tym, których czas oczekiwania na wstępną decyzję, dotyczącą ich statusu, przekracza 12 miesięcy. Osoby z przyznanym statusem uchodźcy (Refugee Status) lub posiadające prawo stałego pobytu (Leave to Remain), nie potrzebują pozwolenia na pracę w UK. Organizacja [Scottish Refugee Council](#) oferuje uchodźcom porady, informacje i pomoc.

Więcej informacji, dotyczących osiedlenia się, życia i pracy w Szkocji można znaleźć w serwisie internetowym [Scotland is the Place](#).

Europejska Wspólnota Gospodarcza - EEA

Państwami należącymi do EEA są:

Austria	Belgia	Cypr	Republika Czech	Dania
Estonia	Finlandia	Francja	Niemcy	Grecja
Węgry	Islandia	Włochy	Łotwa	Lichtensztajn

Litwa	Luksemburg	Malta	Holandia	Norwegia
Polska	Portugalia	Słowacja	Słowenia	Hiszpania
Szwecja				

Program Rejestracji Pracowników - WRS

Od 1 maja 2004, obywatele nowych państw członkowskich Unii Europejskiej (z wyjątkiem Cypru i Malty), którzy chcą pracować w UK dłużej niż jeden miesiąc dla jednego pracodawcy, muszą zarejestrować się w programie **Worker Registration Scheme**. W przypadku nie zarejestrowania się w ciągu miesiąca od rozpoczęcia, praca staje się nielegalna.

Aby się zarejestrować należy przedstawić:

- List od pracodawcy, potwierdzający datę rozpoczęcia pracy.
- Dwa zdjęcia paszportowe;
- Paszport lub dowód osobisty; oraz
- należy uiścić opłatę w wysokości 70 funtów.

W przypadku zmiany pracy należy się zarejestrować ponownie, nie trzeba jednakże wносить dodatkowej opłaty i wysyłać dokumentów.

Kiedy pracowało się w UK legalnie przez 12 miesięcy bez przerwy, nabywa się prawo swobodnego przemieszczania się i nie trzeba się rejestrować w programie WRS. Można też ubiegać się o tzw. residence permit, potwierdzający nasze prawo do mieszkania i pracy w UK. W przypadku utraty pracy ma się również prawo do zasiłków państwowych.

Uprawnienia takie posiada się również kiedy się pracuje, szczególnie jeśli ma się dzieci lub jeśli ktoś w rodzinie wymaga opieki lub pomocy. W celu otrzymania porady prosimy o telefon na nr 0845 601 6619.

Aby otrzymać formularz wniosku i więcej informacji należy zadzwonić na nr 08705 210 224 lub odwiedzić stronę [Working in the UK](#). Strona [frequently asked questions](#) może okazać się tu szczególnie przydatna. Dostępna jest również [broszura](#) - po angielsku lub w jednym z poniższych języków:

Czeskim
Estońskim
Węgierskim
Łotewskim
Litewskim
Polskim

Słowackim
Słoweńskim

Prawa pracowników

Wszyscy pracujący w UK mają zagwarantowane wynagrodzenie minimalne - [National Minimum Wage](#)

Trades Union Congress (TUC), organizacja reprezentująca brytyjskie związki zawodowe, wydała broszurę przeznaczoną dla przyjeżdżających do pracy do UK. Broszura zawiera obszerne informacje, dotyczące praw pracowniczych oraz listę miejsc, do których można zwrócić się o pomoc lub poradę.

Broszurę można ściągnąć w jednym z poniższych języków:

czeski	polski
angielski	rosyjski
estoński	słowacki
węgierski	francuski.
łotewski	hiszpański.
litewski	

Na stronie Agencji Porad Obywatelskich – Citizens Advice Bureau można również znaleźć [ulotkę przeznaczoną dla pracowników cudzoziemskich](#) zawierającą ich prawa.

Wynagrodzenie minimalne

Jest to stawka minimalna stawka wynagrodzenia, płacona za każdą przepracowaną godzinę.

- dla pracowników w wieku 22 lat lub więcej stawka ta wynosi minimum £5.05 za godzinę
- dla pracowników w wieku od 18 do 21 lat stawka ta wynosi minimum £4,25 za godzinę
- dla pracowników w wieku 16 – 17 lat stawka ta wynosi minimum £3,00 za godzinę

Nie należy w to wliczać napiwków jedynie wynagrodzenie otrzymywane przez płatnika.

Pracodawca może dokonywać potrąceń z wynagrodzenia. Prosimy o zajrzenie do [ulotek TUC](#) po więcej informacji, dotyczących przepisów związanych z potrąceniami.

Równe szanse

Dyskryminacja z powodu rasy, płci, ułomności, wiary i religii, orientacji seksualnej i wieku jest w Szkocji sprzeczna z prawem. Niektóre z praw dotyczą jedynie zatrudnienia podczas gdy inne mają związek z artykułami handlowymi, urządzeniami i usługami, edukacją i własnością prywatną. Prawo antydyskryminacyjne jest obecnie egzekwowane przez następujące instytucje: Commission for Racial Equality (CRE), Equal Opportunities Commission (EOC) oraz the Disability Rights Commission (DRC) jak również przez prywatnych adwokatów. Te trzy komisje wkrótce połączą się w jedną - Commission for Equality and Human Rights.

Po aktualne informacje, dotyczące kwestii związanych z równouprawieniem oraz prawem do odmienności prosimy o zajrzenie na [Highlands & Islands Equality Forum](#), zadzwonienie na nr 01463 251734 lub email na adres hief@scvo.org.uk.

Wszystkie powyższe informacje oraz wiele innych można znaleźć w książeczce [Working in the UK: Newcomer's Handbook](#) dostępnej w sklepie internetowym [Centre for Economic and Social Inclusion](#).

Sprawy finansowe

Podatek i Ubezpieczenie Społeczne

Każdy pracujący legalnie w UK musi mieć numer ubezpieczenia społecznego – National Insurance Number. Dzięki temu numerowi można rejestrować składki ubezpieczenia społecznego, będącego pewnego rodzaju podatkiem. Aby uzyskać National Insurance Number należy zadzwonić na nr 0845 6000 643. Zostaniemy poproszeni o podanie danych osobistych i otrzymamy informacje dotyczące kolejnych procedur.

Będziemy również musieli płacić podatek dochodowy. Wielkość podatku zależy od szeregu czynników. Każdy pracownik posiada kod podatku (Tax Code), który służy pracodawcy do obliczenia podatku, wnoszonego w imieniu pracownika. W przypadku rozpoczęcia naszej pierwszej pracy w UK, będziemy prawdopodobnie musieli opłacać tzw. „podatek alarmowy” (emergency tax). Stawka takiego podatku jest wyższa i jest on potrącany do momentu otrzymania kodu.

Niektórzy pracodawcy mogą oferować pracę bez opłacania podatku lub ubezpieczenia (cash in hand). Jest to sprzeczne z prawem. Jeśli pracodawca łamie to prawo, może również złamać inne, np. te związane z ochroną zdrowia lub bezpieczeństwem w miejscu pracy. W przypadku nielegalnego zatrudnienia bardzo trudne jest egzekwowanie praw pracowników.

Konta bankowe

Otwarcie konta w banku lub spółdzielni mieszkaniowej jest bardzo ważne, ponieważ większość pracodawców wpłaca wynagrodzenie na konta pracowników. Banki i spółdzielnie mieszkaniowe oferują różne typy kont i można przeanalizować różne oferty jeśli mamy szerszą ofertę tego typu usług na naszym terenie. Można również skorzystać z oferty bankowej [Urzędów Poczty](#)

Podczas otwierania konta potrzebne nam będą: paszport lub dowód osobisty/prawo jazdy, potwierdzenie naszego adresu w UK (umowa najmu lub list od pracodawcy).

Organizacja British Banking Association wydaje ulotki z informacjami dotyczącymi otwierania kont dla obcokrajowców.

Otwieranie konta bankowego dla nowych przybyszów w UK

Studenci zagraniczni - Otwieranie konta bankowego w UK

Zespół doradców finansowych - Highland Council Money Advice Team

Zespół doradców finansowych - [Highland Council Money Advice Team](#) oferuje bezpłatne, poufne i bezstronne porady i pomoc dla wszystkich, których martwi ich sytuacja finansowa. Biura zespołu znajdują się w Inverness tel. 01463 228709; Wick tel. 01955 607752 i Fort William tel. 01397 707005
Można również pisać do nich na email: money.advice@highland.gov.uk

Spółdzielcze kasy oszczędnościowe

Spółdzielcze kasy oszczędnościowe (Credit Unions) są posiadane i kontrolowane przez samych członków. Oferują one konta oszczędnościowe i korzystne pożyczki dla członków społeczności lokalnej.

Inverness Credit Union Ltd
74 Telford Street
Inverness, IV3 6RT
Telefon: 01463 220884

Lochaber Credit Union Ltd
Community Clinic
Glen Nevis Place
Fort William, PH33 6DA
Telefon: 01397 700746

Zasiłki socjalne

W UK istnieje wiele różnych zasiłków, dostępnych dla bezrobotnych, tych z niskimi dochodami, rodzin, ludzi starszych, niepełnosprawnych, chorych i tych wymagających pomocy.

Zasady dotyczące przyznawania poszczególnych zasiłków lub „tax credits” są często skomplikowane i mogą zależeć od statusu imigracyjnego i pozwolenia na pracę.

Jeśli mamy problemy finansowe lub sądzimy, że możemy mieć prawo do uzyskania zasiłków lub „tax credits” prosimy o kontakt z miejscowym [biurem porad.](#)

Użyteczne linki

Jobcentre Plus <http://www.jobcentreplus.gov.uk>

Careers Scotland <http://www.careers-scotland.org.uk>

Working in the UK <http://www.workingintheuk.gov.uk/>

Scottish Refugee Council <http://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/>

Scotland is the Place www.scotlandistheplace.com

Trades Union Congress <http://www.tuc.org.uk/>

The Advice Guide <http://www.adviceguide.org.uk>
Highlands and Islands Equality Forum www.hief.org.uk
Centre for Economic and Social Inclusion <http://www.cesi.org.uk>
Post Office <http://www.postoffice.co.uk>
British Bankers Association
<http://www.bba.org.uk/bba/jsp/polopoly.jsp?d=138&a=3970>
Highland Council <http://www.highland.gov.uk>